

KATILIMCI KAMU YÖNETİMİ

Prof. Dr. Ali ÖZTEKİN*

Abstract

This article aims to highlight and evaluate the ways of implementing participatory public administration. Within this concept; it is based on the principles of civil servants, themselves or their representatives via their organizations, people benefiting from public services (consuming public services), themselves or their representatives via their organizations and the authorities of the public institution (public administrator), who are responsible from producing and auditing public service, gathering within a three-organizational structure, coordinating, evaluating, enhancing proposals and setting-up problem solving facilities.

This article will give a brief information on such topics; public service, civil servants, public administration, participation in governance, participatory public administration, public interest, public and private sector, non governmental organizations. Afterwards, the implementation process of participatory public administration in Turkey's administrative and social structure is going to be explained by the help of examples.

A general evaluation and some suggestions are put forth at the end of the article

1. TEMEL KAVRAMLAR

Bu başlığa bağlı alt başlıklarda makalenin konusu ile ilgili kavramlar özetle anlatılmaya çalışılacaktır.

1.1 Yönetim ve Kamu Yönetimi

Yönetim sözcüğünü kamu-özel ayrımı yapmadan tanımlamak gerekirse; iki ya da daha çok kişinin bir amaç için biraraya gelerek aralarındaki örgüt amacına yönelik etkinliklerin tümüdür diyebiliriz (Öztekin, 1997, s.5).

---

* Akdeniz Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi.

Bu tanımı biraz açmak gerekirse; yönetim deyince hem yönetsel işlevleri yerine getiren örgütsel yapı, hem de bu yapının tüm etkinlikleri anlaşılmalıdır. Yönetim deyince bazen de hem örgütsel yapı, hem de örgütsel yapının örgüt amaçlarına yönelik tüm etkinlikleri birlikte anlaşılır. Yönetim bilimciler, yönetimin evrensel ilkeleri olarak en az beş ilkenin bulunması gerektiği konusunda birleşmektedirler. Bunlar; planlama, örgütlenme, yöneltme eşgüdüm (koordinasyon) ve denetimdir (Ergun, Polatoğlu, 1988, s.3). Bazı yönetim bilimciler bu evrensel öğeleri yediye ve sekize kadar çıkarmaktadırlar. Ancak, yukarıda sayılan beş evrensel öğeden birinin eksikliği hem örgütsel yapıda, hem de örgütün işlevsel boyutunda büyük aksamalara neden olur. Bu anlamda; gene kamu-özel ayrımı yapmadan planlamasız bir yönetim, kör insana benzer ve geleceği göremez. Aynı şekilde örgütlenme yönetimin insan ögesi olması açısından çok önemlidir. Bir başka yaklaşımla insan olmadan yönetim olmaz. Ya da insan olsa bile, insanların görev dağılımını düzenleyen örgütsel yapı olmadan da yönetim olmaz. Üçüncü öge olan yöneltme dediğimiz motivasyon da yönetimin vazgeçilmez temel bir ögesidir. Dördüncü ve beşinci öğeler olan eşgüdüm (koordinasyon) ve denetimsiz de yönetim olmaz (Fişek, 1975, s.1). Topluca değerlendirecek olursak iki ya da daha çok kişinin bir amaç için bir araya gelerek, planlama, örgütlenme, yöneltme, eşgüdüm ve denetimin yer aldığı sürekli bir örgütsel yapı ve işleyişler sürecidir diyebiliriz.

Yönetimi genel anlamda böylece tanımlamaya çalıştıktan sonra kamu yönetiminin tanımını da yapmak gerekirse; kamu yönetimi dar ve geniş anlamlarda tanımlanmaktadır. Geniş anlamdaki kamu yönetimi tanımı, siyaset bilimi ve kamu hukuku konularını da içine alacak şekilde "toplumun ve devletin genel yönetimidir" diyebiliriz. Bu tanımı biraz daha açacak olursak; bir devlet örgütlenmesi içinde bulunan tüm vatandaşların gelişmesi, huzuru, güvenliği, mutluluğu, sağlığı, eğitimi gibi konularda çaba harcayan tüm kamu kurum ve kuruluşlarının ortak çabaları toplamıdır diyebiliriz.

Dar anlamdaki kamu yönetimi de genel olarak şöyle tanımlanmaktadır: Devletin, yasama ve yargı görevleri dışındaki, yürütme ile ilgili tüm görevlerini yerine getiren kamu kurum ve kuruluşları ile, bu kuruluşlarda çalışan kamu görevlilerinin çalışmalarının toplamıdır diyebiliriz. Ancak, devletin yasama ve yargı görevini yapan kuruluşlarının etkinliklerinin de kamu hizmeti olduğunu ve buralarda görev yapanların da kamu görevlileri olduğunu unutmamak gerekmektedir (Simon, 1985, s.1).

1.2 . Kamu Hizmeti ve Kamu Yararı

Kamu yönetiminin var oluş nedenlerinin başında "kamu hizmeti" gelmektedir. Kamu hizmetini kimlerin, hangi kuruluşların yapacağı ve hangi hizmetlerin kamu hizmeti sayılacağı konusu özellikle günümüzde tartışılmaktadır. Tanım yapmak gerekirse; "her hangi bir kamu kuruluşunca, kamu malları kullanılarak kamu görevlileri tarafından kamuya (topluma) yarar sağlamak için yapılan hizmetlere kamu hizmeti denir." burada tartışma konusu olan kamu hizmetinin özel kuruluşlar aracılığı ile yapılıp yapılamayacağıdır. Ya da hangi kamu hizmetlerinin özel kuruluşlar tarafından yapılabileceği, hangilerinin yapılamayacağı, ayrıca özel kuruluşlar tarafından az ya da çok kâr amacı ile yapılan hizmetin kamu hizmeti sayılıp sayılamayacağı tartışılmaktadır. Bu anlamda sözgelimi "adalet hizmeti" özel sektör tarafından yapılabilir mi? Eğitim hizmeti bir kamu hizmeti ise

özel okullar, kâr amaçlarından nasıl kurtarılabilir? Aynı konu sağlık, kültür, sosyal güvenlik gibi alanlar için de geçerlidir (Wilson, 1996, s.375).

Tüm bu sorulara ve sorunlara karşın, kamu hizmeti deyince belirli ortak özelliklerin olması konusunda görüş birliği vardır. Bu ortak özellikler en azından şunlar olmalıdır:

a) Bir hizmetin kamu hizmeti sayılabilmesi için, hizmet toplumun bir kesimine değil de tümüne yönelik olmalıdır. Bu anlamda; adalet, güvenlik, sağlık, eğitim, kültür, dış politika, savunma gibi temel hizmetler kamu hizmeti sayılmalıdır.

b) Kamu hizmetlerinin öncelikli ve temel amacı kamu yararı olmalıdır. Bir başka anlatımla; kamu hizmetinde kâr amacı kesinlikle düşünülmez. Bu anlayış temel kamu hizmetlerinin tümünden ücretsiz olacağı anlamına gelmez. Bu hizmetlerden alınacak ücretler yine kamu hizmeti amacı ile kullanılacaktır.

c) Kamu hizmetini belirleyen ortak özelliklerden bir başkası; bu hizmetlerin halkın ortak gereksinimlerini karşılaması, sürekli ve düzenli olmasıdır.

d) Kamu hizmeti, kuralları, koşulları ve ilkeleri önceden belirlenen Anayasa, yasalar ve yönetmelikler gibi hukuk kuralları ile belirlenen ve bu kurallar çerçevesinde toplumun istekleri ve beklentilerine göre değiştirilen sınırlar içinde görülür.

e) Kamu hizmeti, kamu kurum ve kuruluşlarınca ya da ilgili kamu hizmetinden sorumlu kamu kurum ve kuruluşlarının yakın gözetimi ve denetimi altında özel kuruluşlarca yerine getirilir (Çoker, 1996, s.5).

Açıklığa kavuşturulması gereken bir başka kavram "kamu yararı" dır. Kamu yararı her şeyden önce toplumun sadece ekonomik yararı değildir. Bir hizmet ya da yönetsel bir eylem (uygulama) topluma ekonomik zarar getirebilir, ancak uzun dönemde toplumun esenliği, güvenliği, sağlığı gibi açılardan yarar sağlayacak olabilir. Tanım yapmak gerekirse; şu anda ya da gelecekte vatandaşlara, ülkeye ve devlete geri dönüşü olmayan ya da geri dönüşü maddi ve manevi zararlar getirmeyecek veya en az zarar getirecek işler ve işlemler kamu yararınadır diyebiliriz. Örnek vermek gerekirse; şehirler arası ya da şehir içinde yol yapmak için kamulaştırılacak bir gayri menkul çok pahalı olabilir. Yolun kıvrılması ile çok ucuza kamulaştırılacak olabilir. İlk anda konu kamulaştırma bedeli anlamında pahalı bile olsa, uzun dönemde hem harcanacak akar yakıt olarak maddi anlamda kamu yararı vardır, hem de bundan daha önemlisi, yolun kıvrılması ile oluşacak kazalar sonucu geri dönüşü olmayan ya da çok zor olacak olan olası trafik kazalarındaki can kaybı ve yaralanmalar göz önüne alındığında kamu yararının olduğu ortaya çıkacaktır.

1.3 Kamu Görevlileri ve Devlet Memurları

Kamu yönetiminin insan unsurunu kamu personeli diyebileceğimiz kamu görevlileri ve devlet memurları oluşturmaktadır. Kamu görevlileri, devlet memurlarını da kapsayan çok geniş kamu personelini içermektedir. Bu anlamda; her devlet memuru kamu görevlisi olmasına karşın, her kamu görevlisi devlet memuru değildir. Tanım yapmak gerekirse kamu görevlisi şöyle tanımlanabilir: Çalıştığı statüye (işçi ya da memur), ücretli olup olmadığına (ücretli ya da ücretsiz), görev süresine bakılmaksızın (sürekli ya da geçici) her hangi bir kamu kuruluşunda çalışan

herkes kamu görevlisi sayılmalıdır. Bu tanıma göre; Cumhurbaşkanından, başbakanı, bakanlardan, milletvekillerine, askerlik yapan erden, genel müdüre, yargıçtan, odacıya ve işçi statüsünde çalışan kamu kuruluşundaki işçilere kadar kamu kuruluşlarında görev yapan tüm çalışanlar kamu görevlisidir.

Devlet memuru ise; idare hukuku hükümlerine tabi 657 sayılı Devlet memurları ya da kendi özel yasalarına göre (926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Yasası, 2914 Sayılı Üniversite Akademik Personel Yasası ve 2802 Sayılı Hakimler ve Savcılar Yasası) çalışan kamu görevlileridir (Öztekin, 1997, s.101).

Kamu görevlileri ile kamu hizmetini ilişkilendirmek gerekirse; her şeyden önce tüm kamu görevlileri kamu hizmeti yapmaktadır. Ancak kamu hizmetini sadece kamu görevlileri yapmaz. Çünkü daha önceki başlıkta da vurgulandığı gibi kamu hizmetleri, kamu kuruluşunun çok yakın gözetim ve denetiminde özel kuruluşlarca da yapılabildiğine göre ve özel kuruluşlarda çalışanlar kamu görevlisi olmadıkları halde kamu hizmeti de yapabilmektedirler. Kendi bürosu olan avukat, kendi muayenehanesi olan doktor kamu görevlisi olmadıkları halde yaptıkları görevler kamu hizmeti sayılmaktadır.

1.4 Kamu Yönetimi - Özel Yönetim Ayrımı

Kamu yönetimi ile özel yönetimin (işletme yönetiminin) yönetim biliminin evrensel öğeleri, verimlilik, amaçlara ulaşmak gibi ortak yönleri olmasına karşın ayrıldığı noktalar da vardır (Gözübüyük, 1994, s.9). Çok ayrıntıya girmeden kamu yönetimi ile özel yönetim en azından üç noktada ayrılır. Bunlar özetle şöyle sıralanabilir:

a) Amaç: Kamu ile özel yönetimin ayrıldığı en temel nokta amaçlarındadır. Hiçbir kamu kuruluşu öncelikle ve temel amaç olarak kâr etmek, para kazanmak amacı ile kurulmaz ve çalışmaz. Kaldı ki, kamu kuruluşları yaptıkları hizmet karşılığı para kazansalar bile, bu paralar yine kamu hizmeti için harcanır. Oysa tersinden düşünürsek, hiçbir özel kuruluş da kâr amacı olmadan sadece kamu hizmeti yapmak amacı ile kurulmaz ve çalışmaz.

b) Kamu ile özel yönetimin ayrıldığı ikinci temel nokta; kurulma ve çalışma koşulları açısından. Tüm kamu kurum ve kuruluşları, önceden belirlenen yönetsel kurallara göre (Anayasa, yasalar, yönetmelikler vb.) kurulurlar ve çalışırlar. Özel kuruluşlar yönetici ve mal sahiplerinin ya da yöneticilerinin istekleri doğrultusunda kurulurlar ve çalışırlar (Wilson, 1996, s.378). Bu anlamda; kamu kuruluşlarının hareket alanları çok sınırlı olmasına karşın, özel işletmelerin hareket alanları daha geniştir.

c) Kamu yönetimi ile özel yönetimin ayrıldığı üçüncü konu çalışanlar açısından. Kamu yönetiminde çalışanların tümü kamu görevlisi olduğu halde, özel kesim çalışanlarında böyle bir özellik yoktur. Bu özellik, kamu görevlilerini güvence altına alıyor. Bu farklılığın devamı olarak kamu yönetiminde çoğunlukla kamu hukuku kuralları uygulanırken, özel yönetimde özel hukuk kuralları uygulanır (Tortop, 1978, s.45).

1.5 Sivil Toplum Örgütleri

Yönetime katılma ve "katılımcı kamu yönetimi", sivil toplum örgütleri ve bu örgütlerin katılımcı demokrasi açısından işlevleri konusu, son yıllarda hem Dünyada hem de ülkemizde yoğun olarak tartışılmaktadır.

Öncelikle "sivil toplum örgütleri" kavramına açıklık getirmeye çalışalım. Sivil toplum örgütlerini tanımlamadan önce, hangi örgütlerin sivil toplum örgütleri sayılacağını ortaya koymak gerekir. Bu anlamda, adı üstünde devlet tüzel kişiliği içindeki ya da devlet tüzel kişiliğini kullanan bakanlıklar ile her türlü kamu kurum ve kuruluşları ile bakanlıklara ve kamu kurum ve kuruluşlarına bağlı her türlü örgütler, sivil toplum örgütleri sayılamazlar. İkinci bir ayrım; kâr amaçlı ve kazanç paylaşmak için kurulmuş olan her türlü ticari ve sınai kuruluşlar da sivil toplum örgütleri değildirler. Sosyoloji literatüründe ilk sayılan örgütlere birincil, ikinci sayılan örgütlere ikincil örgütler denmektedir. Bu iki ayrım göz önüne alındığında, ikisi dışındaki her türlü örgütlere "sivil toplum örgütleri" denebilir. Tanım yapmak gerekirse; devlet tüzel kişiliğine bağlı olmayan, her türlü kamu kurum ve kuruluşları dışındaki, kâr amacı ve kazanç paylaşmak amacı dışında kurulmuş olan her türlü örgütlere "sivil toplum örgütleri" denebilir. Örnek vermek gerekirse; her türlü dernekler, sendikalar, vakıflar, meslek kuruluşları "sivil toplum örgütleri" sayılmalıdır. Bu arada iktidarda olmayan siyasi partilerin sivil toplum örgütleri olarak sayılıp sayılmayacağı tartışılabilir. Her şeyden önce sayılan örgütlerle siyasi partiler arasında kuruluş amacı, çalışma koşulları ve denetim gibi açılarından farklılıklar vardır. Öncelikli fark, siyasi partiler iktidarı ele geçirmek amacıyla olmalarına karşın, sayılan sivil toplum örgütlerinin böyle bir amacı yoktur ve olamaz. Sivil toplum örgütlerinin temel ve öncelikli amacı üyelerinin ve mesleklerinin çıkarlarını ve toplumsal statülerini savunmak olmalıdır.

Siyaset bilimi literatüründe bu tür örgütlere "baskı ve çıkar grupları" denmektedir. Katılımcı demokrasi ve katılımcı kamu yönetimi açısından sivil toplum örgütlerinin siyasetle ve siyasi partilerle ilgilenmeleri kaçınılmazdır. Her şeyden önce, sivil toplum örgütlerinin üyeleri devletin vatandaşları olmaları nedeniyle siyasi iktidarların her türlü kararlarından olumlu ya da olumsuz etkileneceklerdir. Kamu yönetimi dediğimiz kamu kurum ve kuruluşları da, siyasi iktidarların kararlarını uygulayan ve bu anlamda kamu hizmeti yapan örgütler olduğundan, sivil toplum örgütlerinin üyeleri aynı zamanda kamu hizmetlerinden yararlanan vatandaşlardır. O zaman, kamu hizmetlerinden yararlanan vatandaşların oluşturdukları bu sivil toplum örgütlerini kamu hizmetlerinin yapılması, izlenmesi ve denetlenmesi sürecine, kamu yönetiminin işleyişine nasıl dahil edeceğiz. Esas sorun burada düğümlenmektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra önce Amerika Birleşik Devletleri'nde daha sonra Avrupa'da yoğunluk kazanan "yönetime katılma" ya da "katılımcı yönetim" uygulamaları önce özel sektörde daha sonra kamu yönetiminde uygulanmaya başlanmış, ancak istenilen sonuçlar bir türlü alınamamış ve başarılı olunamamıştır (Fişek, 1977, s.99). Hem özel sektörde, hem de kamu yönetiminde yönetime katılma ya da katılımcı yönetim uygulamalarının İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra en başarılı uygulandığı ülke olarak Federal Almanya gösterilmektedir. Bu uygulamanın Almanya'da başarı ile uygulanmasının nedenleri de farklı şekillerde tartışılmaktadır. Her şeyden önce bu devlet İkinci Dünya Savaşını kaybetmiş ve büyük bir sanayileşme yarışına girmek zorunda kalmıştır.

İkincisi, devletin federal (birleşik) yapısı eyaletleri bile kendi aralarında başarılı olma yarışına sokuyordu (Fişek, 1977, s.127).

Yönetime katılma uygulamalarının temel özelliği, bizim üzerinde durduğumuz "katılımcı kamu yönetimi" anlayışı ile tam anlamı ile aynı değildir. Çünkü, yönetime katılma ile anlatılmak istenen; çalışanların işyeri yönetimine (karar alınması ve uygulanması anlamında) katılması şeklindedir. Bu uygulamaya karşı çıkanların başında da sendikacılar gelmiştir. Çünkü sendikacılara göre, işçilerin işyerlerinde yönetime katılmaları demek, sendikaların etkinliğinin ve toplu pazarlık güçlerinin zayıflatılması demektir.

Ülkemizde de kamu iktisadi teşebbüsleri ile bazı sosyal güvenlik kuruluşlarında 1970'li yıllarda sınırlı uygulama alanı bulan yönetime katılma denemeleri fazla başarılı olamamıştır (Fişek, 1977, s.259).

Bizim bu kısa makale sınırları içinde ortaya koymaya çalışacağımız "katılımcı kamu yönetimi" konusu, yönetime katılma konusundan daha farklı olacaktır. Sadece kamu yönetimi için düşünülen bu modelin, özel sektöre uyarlanıp uyarlanamayacağı ayrıca tartışılabilir.

"Katılımcı kamu yönetimi" uygulamasının temel dayanağı, kamu hizmetini üretenlerin (yerine getirenlerin) örgütleri ile bu hizmetlerden yararlananların örgütlerini ve aynı kamu hizmetinden sorumlu kamu kuruluşunun yöneticilerinin bir araya toplanıp, ilgili kamu hizmetinin yapılmasına, işleyişine, eksikliklerine ve denetlenmesine yönelik ortak kararların alınabilmesi, tartışılabilmesi ve yeni fikirler, görüşler, kararlar üretilebilmesi ilkesidir. Bu anlamda; sivil toplum örgütlerinin nasıl devreye sokulabileceğinin tartışılması da konunun bir başka boyutunu oluşturmaktadır (Varol, 1993, s.35).

Konuyu bir örnekle açıklamak gerekirse; her hangi bir il ya da ilçede bir kamu hizmeti olarak eğitimi ele alalım. Bu kamu hizmetini yapmaktan sorumlu birim, Milli Eğitim Bakanlığının o il ya da ilçedeki milli eğitim müdürlüğü örgütüdür. Özellikle ilk ve ortaokulu içine alan sekiz yıllık temel eğitimin bir devlet görevi olduğu ve 7-15 yaş grubundaki her vatandaşın bu eğitimi almak zorunda olduğu da bilinmektedir. Bir il ya da ilçedeki eğitim hizmetini yerine getirenler, bakanlığa bağlı ya da bakanlığın denetiminde olan özel okullarda (kolejlerde) çalışan tüm öğretmenlerdir. O il ya da ilçede görevli öğretmenlerin üye oldukları sendika ya da derneklerin temsilcileri ile, eğitim hizmetinden yararlanan velilerin üye oldukları okul aile birliklerinin temsilcileri (yöneticileri) ve eğitim kamu hizmetini yürütmekten ve denetlemekten sorumlu il ya da ilçe milli eğitim müdürü ve yardımcıları bir araya getirilmelidir. Böyle üç ayaklı bir örgütlenmeyi yapacak ve yürütecek görevli de illerde valiler, ilçelerde ise kaymakamlar olmalıdır.

Eğitim hizmetini yürüten, bu hizmetten yararlanan ve bu hizmetten sorumlu örgütlerin temsilcilerinden oluşan böyle bir örgüt, il ya da ilçede yürütülen eğitim hizmetinin daha nitelikli görülmesi, hizmetin eksikliklerinin belirlenmesi, hizmeti yürütenlerin, hizmetten yararlananların ve hizmeti denetleyenlerin sorunları konusunda fikirler üretmeli ve projeler geliştirmelidir. Bu arada bu üçlü örgütün temsilcileri de, örgütleri ile birer "iletişim köprüsü" görevi yaparak sorunlar, öneriler ve geliştirilen projeler, ilgili örgütlerde tartışılarak, "demokratik katılım" süreçlerinden geçirildikten sonra üçlü örgütlenmenin gündemine getirilmelidir. Bu üçlü örgütlenme içine siyasi iktidar partisinin ve öteki siyasi partilerin il ya da ilçe başkanlarının katılıp katılmayacağı ayrıca tartışılabilir.

Geliştirmeye çalıştığımız “KATILIMCI KAMU YÖNETİMİ” felsefesinin özünü bu yaklaşım oluşturmaktadır.

Katılımcı demokrasinin temeli de büyük ölçüde bu ilkelere dayanmaktadır. Bir başka anlatımla; yönetilenlerin öncelikle kendilerini ilgilendiren konularda alınacak kararlara doğrudan ya da temsilcileri aracılığı ile katılması ve böylece yönetenlerini denetlemesi katılımcı ve çoğulcu demokrasinin özünü oluşturmaktadır.

Geliştirmeye çalıştığımız modelde, il ya da ilçelerdeki kamu hizmetlerinden yerel yönetimler sorumlu ise, üçlü örgütlenmenin bir ayağı il ya da ilçedeki merkezi yönetimin taşra uzantısı değil, yerel yönetim örgütü olacaktır (il özel idaresinin ya da belediyenin ilgili birimlerinin yetkililerinden oluşacaktır).

2 .KATILIMCI KAMU YÖNETİMİNİN ÖRGÜTLENMESİ VE İŞLEYİŞİ

Bu başlık ve alt başlıklarında, katılımcı kamu yönetiminin merkezde, il ve ilçelerde nasıl örgütlenmesi ve işlemesi gerektiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

2.1 Merkezi Düzeydeki Yapılanma

Katılımcı kamu yönetimi uygulamasının merkezi örgütü mutlaka başkentte olmalıdır. Bu örgütün başkanı, ilgili kamu hizmetinden sorumlu bakanlığın müsteşarı ya da bakanı olabilir. Diğer üyeleri de hizmeti yürüten dernek ya da sendikaların genel başkanları varsa federasyon, konfederasyon başkanları ile, ilgili kamu hizmetinden yararlananların oluşturdukları dernek, sendika ya da federasyon, konfederasyon başkanlarından oluşmalıdır.

Merkezi örgütün en önemli görevi; iller arasındaki koordinasyonun (eşgüdümün) ve iletişimin sağlanması, bilgi akışının sürekliliği olmalıdır. Böyle bir yapılanmada sistemin işleyişi, büyük ölçüde il düzeyindeki örgütlenmeye bağlı olacaktır.

İlgili kamu hizmeti, merkezi yönetimin sorumluluğunda ise, merkez, kaynağı da elinde bulundurduğundan sorumluluk büyük ölçüde merkezde olacaktır. Bu durumda, kaynakların iller düzeyindeki sağlıklı ve dengeli dağıtımı merkezi örgütlenmenin, bilgi akışını ve iletişimi sürekli izlemesi ile mümkün olacaktır.

Devletin merkezden yerine getirmek ve denetlemek zorunda olduğu dış politika (Dışişleri Bakanlığı), dış güvenlik (Milli Savunma Bakanlığı) ve adalet dağıtımı (Adalet Bakanlığı) ile iç güvenlik (İçişleri Bakanlığı) konuları ile ilgili kamu hizmetleri büyük ölçüde merkezi yönetimin sorumluluğunda olduğundan, bu hizmetlerin işleyişi ve denetimi konusunda “katılımcı kamu yönetimi” uygulaması önceki alanlardan daha güç olabilir. Bu kamu hizmetleri dışındaki eğitim, sağlık, kültür, bayındırlık, esenlik, altyapı, çevre, planlama, imar vb. gibi kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi, vatandaşların beklentilerine uygun yapılması ve denetlenmesi aşamalarında “katılımcı kamu yönetimi” daha başarılı olarak uygulanabilir. Özellikle bu hizmetler, merkezi yönetimin sorumluluğundan alınıp yerel yönetimlere devredilirse “katılımcı kamu yönetimi” uygulaması çok daha başarılı olacaktır. Çünkü, iller ve ilçeler düzeyinde bu hizmetlerden sorumlu olan kamu yöneticilerini yerel halk (seçmenler) doğrudan seçtiğinden, kendi seçtiği yerel yöneticilerin ve uygulayıcıların kararlarına daha istekle katılacak, eleştirecek ve öneriler getirecektir.

2.2 İllerdeki Örgütsel Yapı ve İşleyiş

İllerdeki "katılımcı kamu yönetimi" modelinin örgütlenmesi ve işleyişine ilişkin geliştirmeye çalıştığımız model özetle şöyle olacaktır: Her şeyden önce kamu hizmetlerinin iller düzeyinde oluşumunu ikiye ayırmak gerekir. Bunlardan birincisi; il merkezi ya da ilin belediye sınırları içindeki kamu hizmetlerine yönelik örgütlenme modeli ve işleyişi, ikincisi de ile bağlı nahiyeler ve köyler için oluşturulacak model, ilçeler için de aynı model geçerli olacaktır. İlçelerde de ilçe merkezi ya da ilçe belediye sınırları içindeki kamu hizmetleri ve ilçeye bağlı nahiye, köy ve mezralardaki kamu hizmetlerinin örgütlenmesi ve işleyişine ilişkin olacaktır.

Önce illerden başlarsak: Bizim iller idaresi yasaımızda da bulunduğu gibi; il merkezi ya da il belediyesi sınırları dışındaki, ile doğrudan bağlı nahiye ve köylere ilişkin kamu hizmetlerinden tümüyle yeniden yapılandırılacak, geliştirilecek ve güçlendirilecek olan "il özel idareleri (yönetimleri)" sorumlu olmalıdır. Yapılacak yasal değişikliklerle il genel meclisinde il'e bağlı köylerin, nahiyelerin, en azından birer ilgili kamu hizmeti temsilcisi bulunmalıdır. Eğitimle ilgili ise köy okulu müdürü, sağlıkla ilgili ise ilgili hekim ya da hekimleri temsil eden bir hekim.

İlçeler içinde aynı model oluşturulabilir. Ancak ilçeler için yasal bir düzenleme ile ilçe özel yönetimlerinin (idarelerinin) oluşturulması gerekir.

Bizim bu makale sınırları içinde ağırlıklı olarak üzerinde duracağımız konu; il ve ilçe merkezlerinde (il ve ilçe belediye sınırları içinde) "katılımcı kamu yönetimi" modelini geliştirmeye çalışmaktır. İstanbul, Ankara ve İzmir gibi büyük metropoliten yerleşim merkezleri için ayrı modeller oluşturulabilir.

Ülkemiz idari yapılanmasına göre merkezi yönetimin, tüm illerde yetki genişliği esasına göre oluşturulmuş uzantıları vardır. Bir başka yaklaşımla iller, merkezi yönetimin "yetki genişliği" esasına göre oluşturulmuş ilk (1. Derece) taşra uzantılarıdır. İlin hem merkez, hem de il sınırları içindeki tüm ilçe, nahiye ve köylerinden yönetsel olarak vali sorumludur. Bu anlamda vali, il sınırları içinde hem devletin, hem hükümetin, hem de tek tek bakanlıkların temsilcisidir. Valilerin il sınırları içindeki yerel yönetimler üzerinde devletin, hükümetin ve bakanların temsilcisi olması nedeniyle "vesayet" yetkisi de vardır.

Sonuç olarak valilerin il merkezi ve il sınırları içindeki (ile bağlı tüm ilçeler, nahiye ve köyler) tüm kamu hizmetlerinden doğrudan ya da dolaylı olarak sorumlu olduklarını söyleyebiliriz. Önceki parağraf da da vurgulandığı gibi, valilerin merkezi yönetimin temsilcileri olmaları, ülkemizdeki yerinden yönetimin geliştirilmesi önündeki en büyük engeldir diyebiliriz. Çünkü, merkezi yönetim yetkilerini devretmemiş genişletmiştir. Vali, ilde devlet adına, hükümet adına ya da bakan adına kararlar alıp uygulamakta ve devletin, hükümetin, bakanlıkların talimatları ve gönderdikleri ödeneklerle (paralarla) görev yapmaktadır. Bunun çaresi, ya valilerin seçimle göreve getirilerek illerin yönetim yapılarının ve yetkilerinin yeniden belirlenmesi, ya da merkezi yönetimin sorumluluğunda olan eğitim, sağlık, çevre, bayındırlık vb. gibi bir çok kamu hizmetinin yerel yönetimlere bırakılarak merkezi yönetimin iller arasındaki kamu hizmetlerinin dengeli, kaliteli yapılması için eşgüdüm (koordinasyon) görevi yapmasıdır.

Makalenin konusunu fazla dağıtmamak için il yönetimimizin sorunlarına daha fazla girilmeyecektir. Ancak "katılımcı kamu yönetiminin" işlerliğinin ve başarısının birinci koşulu, kamu hizmetlerinin yerinden yönetim ilkesine göre yürütülüyor olmasıdır. Çünkü, merkezi yönetim tarafından atanan, merkezi

yönetime hesap veren ve yerel halka çok fazla bağımlı olmayan il yönetimleri, kamu hizmetlerini yapanların ve kamu hizmetlerinden yararlananların örgütleri aracılığı ile üçlü bir yapıda birlikte çalışmaktan çok fazla hoşnut olmayacaklardır. Tersinden düşünürsek, yerel halkın seçtiği kamu yöneticileri, kendilerinin sorumluluğunda olan kamu hizmetlerinin daha iyi yapılması için o hizmeti yapanlar ve o hizmetten yararlananlarla üçlü bir yapıda çalışmaktan memnun olacaklardır. Çünkü, aynı yapı içinde hizmetin sorunları, kalitesi, niteliği ve o hizmeti yapanların (kamu görevlilerinin) sorunları tartışılacak ve çözüm önerileri geliştirilecektir. Hizmetin başarısı yöneticinin başarısı, yöneticinin başarısı yerel halkın başarısı olacaktır. "katılımcı kamu yönetimi"nin iller düzeyindeki örgütsel yapısını ve işleyişine özetle anlatmaya çalışırsak; öncelikle ilgili kamu hizmetinden il merkezi düzeyinde sorumlu olan yönetsel birimlerin belirlenmesi ve aralarında bir koordinasyonun (eş güdümün) sağlanması gerekir. Daha açık bir anlatımla; sağlık hizmetini ele alırsak, bu hizmetten merkezi yönetimin il uzantısı olan birkaç birimin yanında yerel yönetim birimleri de sorumludur. Bu anlamda, il sağlık müdürlüğü, varsa sosyal sigortaların bölge ya da il müdürlüğü (çünkü SSK'ya bağlı hemen hemen tüm illerde hastahaneler ve dispanserler vardır), çevre sağlığından sorumlu çevre il müdürlüğü, varsa üniversitelere bağlı hastahaneler ve çevre birimleri, öteki kamu kuruluşlarının hastahaneleri (bazı bakanlıklara ya da genel müdürlüklere bağlı hastahaneler ve poliklinikler bulunmaktadır. (Polis hastahanesi, P.T.T. hastahanesi vb. gibi.) Ayrıca yerel yönetimler içinde sayılan bazı büyük şehirlerde de sağlık ve çevre sağlığı ile ilgili birimler bulunmaktadır. (Belediye tabiblikleri, hastaneleri, belediye sağlık ya da çevre sağlığı birimleri gibi).

İl merkezi düzeyindeki sağlık hizmetinden sorumlu birim başkanları bir Vali yardımcısının başkanlığında koordine edilmelidir. İl düzeyindeki sağlık hizmetleri (çevre sağlığı dahil) konuşulup, tartışılırken, bu hizmetten sorumlu birim başkanları (merkezi ve yerel yönetim birimleri her ikisinden de) "katılımcı kamu yönetimi" il örgütünün birinci ayağını oluşturacaktır. İkinci ayağını, il düzeyinde sağlık hizmetini yerine getiren sağlık personeli örgütlerinin ya da örgütünün (tabibler birliğinin, sendikaların, derneklerin vb) temsilcileri, üçüncü ayağını da sağlık hizmetinden yararlanan vatandaşların örgütlerinin temsilcileri oluşturacaktır.

Aynı şeyi eğitim hizmeti açısından düşünürsek; ildeki eğitim hizmetinden sorumlu il milli eğitim müdürü, varsa üniversite ve fakültelerin yetkilileri "katılımcı kamu yönetimi" örgütlenmesinin birinci ayağını, ilde eğitim hizmeti yapan resmi yada özel okullarda çalışan öğretmenlerin üye oldukları örgütlerin (sendika yada derneklerin) il başkanları ikinci ayağını, ildeki eğitim hizmetinden yararlanan vatandaşların üye oldukları okul aile birliklerinin başkanları ya da yetkilileri de üçüncü ayağı oluşturacaktır.

Tüm sorun bu üçlü yapının biraraya getirilmesine yönelik yasal bir örgütlenmenin yapılabilmesidir. Böyle bir yasal örgütlenme yapıncaya kadar da; il yönetiminden sorumlu olan valiler, sözü edilen örgüt yöneticilerini zaman zaman bir araya toplayarak "katılımcı kamu yönetimi" uygulamalarını başlatabilirler. Aslında bu konuda yasal yetkileri az ya da çok vardır. Yasal olarak eğitim, sağlık, kültür, bayındırlık, alt yapı gibi kamu hizmetleri, yerel yönetimlere bırakıldığına ise aynı örgütlenmeyi belediyeler yapmalıdır. Şu andaki yönetim sistemimiz içinde bile belediyeler böyle bir yapılanmayı valiliğin onayı ve bilgisi dahilinde de yapabilirler. Sözü edilen uygulamaya az çok benzeyen bir yapılanma danışma niteliğinde de olsa

Antalya Büyükşehir Belediyesi bünyesinde oluşturulan "Kent Konseyi"nin çalışmalarında görülmektedir.

"Katılımcı kamu yönetiminin" il düzeyindeki böyle bir örgütsel yapısı, kendi içinde, üniversiteler ve ilgili kamu kuruluşları ile de işbirliği yaparak ilgili kamu hizmetinin sorunlarını ortaya çıkarmak, öneriler geliştirmek amacı ile komisyonlar oluşturarak bilimsel araştırmalar da yaptırabilir. Ayrıca bu örgütlere bağlı olarak ildeki mahallelerde de benzer alt örgütlenmelere gidilebilir. Mahallelerde oluşacak benzer üçlü yapı, mahallelere götürülen eğitim, sağlık, güvenlik, alt yapı vb. gibi kamu hizmetleri mahalle düzeyinde mahalle muhtarının raportörlüğünde tartışılıp, geliştirilen öneriler, ildeki örgüte ulaştırılır ve uygulama yönüne gidilir. Böyle bir modelde, sorun büyük ölçüde il düzeyinde çözümlenmelidir. Ancak iller arasındaki çözülmeyen sorunlar, merkeze aktarılabilir.

Geliştirmeye çalıştığımız "katılımcı kamu yönetimi" modelinin mali kaynağı konusunda büyük sorunların ortaya çıkacağı beklenmemelidir. Çünkü, kamu hizmetleri için gerek merkezi yönetimin, gerekse yerel yönetimlerin (özellikle belediyelerin) bütçelerine belirli ödenekler konulmaktadır. Belki bu kaynakların (ödeneklerin) artırılması sağlanabilir ve kullanılmalari kolaylaştırılabilir.

2.3. İlçe Örgütlenmesi ve İşleyişi

"Katılımcı kamu yönetimi" uygulamasının örgütsel yapısı ve işleyişinin ilçeler düzeyindeki sistemi de büyük ölçüde il örgütlenmesine benzemelidir. Daha öncede vurgulandığı gibi, geliştirmeye çalışılan model, ilçe merkezi düzeyindeki "katılımcı kamu yönetimi" uygulamasıdır. İlçe merkezi dışındaki, ilçeye bağlı nahiyeler ve köylerdeki kamu hizmetlerinden oluşturulacak olan il özel yönetimlerine benzer "ilçe özel yönetimleri" sorumlu olmalıdır.

İlçelerdeki örgütsel yapı da, ilgili kamu hizmetinden sorumlu merkezi ve yerel yönetimlerin birim başkanları, ilgili kamu hizmetini yerine getiren görevlilerin örgütlerinin ilçedeki sorumluları (yöneticileri) ve ilgili kamu hizmetinden yararlanan vatandaşların üye oldukları örgütün ilçe sorumlularından (yöneticilerinden) oluşmaktadır.

Geliştirilmeye çalışılan modelde, belki küçük ilçeler için bazı güçlükler çıkabilir. Çünkü, küçük ilçelerde kamu hizmetlerini yapanların ve kamu hizmetlerinden yararlananların örgütleri ilçeler düzeyinde oluşamamış olabilir. Bunun yolu da ilçelerin en büyük mülki idare amirleri olan kaymakamların ve belediye başkanlarının, ayrıca ilgili örgütlerin ilçe uzantılarının oluşmasını sağlamaktan geçmektedir. Katılımcı kamu yönetiminin devamı sayılan katılımcı ve çoğulcu demokrasinin temel koşulu örgütlü toplumdur. Örgütlü toplum olmadan ne "katılımcı kamu yönetimi" ne de katılımcı demokrasi olur.

"Katılımcı kamu yönetimi" modelinin ilçeler düzeyindeki uygulanmasını güçleştirecek bir başka engel, kaymakamların durumudur. Çünkü kaymakamların ilçelerdeki konumu, valilerin illerdeki konularından farklıdır. Valiler hem il merkezinde, hem de il sınırları içinde devletin, hükümetin ve tek tek tüm bakanlıkların temsilcileri oldukları halde, kaymakamlar bu durumda değildir. Kaymakamlar, valilerin astı, valiler de kaymakamların üstüdür (amirleridir). Kaymakamlar, merkezle (bakanlıklarla) olan tüm yazışmalarını, acil durumlar hariç

valiler aracılığı ile yaparlar. Bu durum, ilçeleri büyük ölçüde illere bağımlı kılmaktadır. Sağlık, eğitim, alt yapı, kültür vb. gibi, bazı kamu hizmetlerinin yerel yönetimlere devredilmesiyle, bu bağımlılık büyük ölçüde ortadan kalkacaktır.

Günümüzde bazı ilçelerimizde kaymakamların başkanlığında danışma niteliğinde de olsa mahalle ve köy muhtarları ile ilçedeki kamu hizmetlerinden sorumlu birimlerin yöneticilerinin de katıldıkları (nüfus; milli eğitim, tarım müdürleri, hükümet tabibi gibi) "ilçe meclisleri" oluşturulmaya çalışılmaktadır.

Antalya Büyükşehir Belediyesinde ve bazı ilçelerde danışma niteliğinde oluşturulmaya çalışılan "kent konseyi" ve "ilçe meclisi" gibi uygulama denemelerinin sonuçlarından da yararlanılabilir.

Geliştirmeye çalıştığımız "katılımcı kamu yönetimi" uygulamalarını çok sınırlı da olsa okullarda görmek mümkündür. Bazı ilk ve orta dereceli okullarımızda başarı ile uygulanmaya çalışılan modelde; eğitim hizmetinden yararlanan ailelerin velileri ve öğretmenler, o hizmetten okul düzeyinde sorumlu olan okul müdürünün başkanlığında zaman zaman toplanarak okulun, öğretmenlerin ve öğrencilerin sorunlarını tartışmaktadırlar. Katılımcı kamu yönetiminden amacımız, bu uygulamanın eğitim hizmeti boyutundan okul düzeyinden mahalle, ilçe ve il düzeylerine yaygınlaştırıp, daha iyi sonuçların alınabilmesidir. Aynı model, tüm kamu hizmetlerine uyarlanabilir.

Katılımcı kamu yönetimi modelinin ilçeler düzeyinde başarılı olabilmesi için, herşeyden önce ilçelerin en büyük mülki idare amirleri olan kaymakamların katılımcı yönetim, katılımcı ve çoğulcu demokrasi anlayışına ve ilkelerine sıcak bakması gerekir. Ayrıca önceki paragraflarda da vurgulandığı gibi, kaymakamların valilerin astı, ya da tersinden düşünürsek valilerin kaymakamların üstü ve amiri durumunda olmaları nedeniyle kaymakamlarla birlikte belki onlardan daha çok valilerin "katılımcı kamu yönetimi", katılımcı ve çoğulcu demokrasi anlayışına ve ilkelerine yatkın olmaları, uygulamayı çok daha başarılı yapacaktır. Aslında mülki idare amirleri kadar tüm kamu yöneticileri (bakanlar, belediye başkanları, muhtarlar, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan her düzeydeki yöneticiler) konuya inanırlarsa ve uygulama kolaylıkları sağlanırsa yasal değişikliğe bağlı yeniden yapılanma yapıncaya kadar modele işlerlik kazandırılabilir.

Aslında idari yapımız içinde bulunan il ve ilçe yönetim kurulları kamu hizmetlerinden sorumlu bazı birimlerin il ve ilçe yöneticilerinden oluşur. Bu yapının biraz daha genişletilmesiyle konuya daha pratik bir işlerlik kazandırılabilir.

3. GENEL DEĞERLENDİRME SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu başlıkta geliştirilmeye çalışılan modelin genel bir değerlendirilmesi yapıldıktan sonra, değerlendirilmeye dayalı elde edilen sonuçlar da gözönünde bulundurularak öneriler getirilmeye çalışılacaktır.

3.1. Genel Değerlendirme

Başta Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkeleri olmak üzere ülkemiz de dahil tüm Dünya'da hızlı bir özelleştirme, liberalleşme dönemi yaşıyoruz. Özelleştirme uygulamalarından amaç devletin bazı alanlardan (özellikle ekonomik alandan) çekilerek bu alanı özel yönetimlere bırakmaktır. Böylece devlet, esas görevi olan temel kamu hizmetlerine yönelecek ve temel kamu hizmetlerine daha çok kaynak, zaman ve personel ayırarak kamu hizmetlerinin kalitesini ve verimini

arıracaktır. Devletin temel görevlerinden savunan adalet, güvenlik, eğitim, kültür, sağlık gibi kamu hizmetlerinin kısmen ya da tümünden özelleştirilmesi mümkün olamayacağına göre, bu hizmeti daha nitelikli ve verimli hale getirmek ve bunun için yeni modeller geliştirmek temel amacımızdır.

Günümüzün bir başka gelişmesi de, katılımcı ve çoğulcu demokrasi anlayışına uygun olarak, sivil toplum örgütlerinin hem kamu hizmetlerinin işlevişi ve sorunları bağlamında, hem de ülke, devlet ve toplum sorunlarında bilinçlendirilip devreye sokularak ilgili kamu kuruluşlarına ve devlete yardımcı olmasıdır. Bunun yolu da; kamu hizmetini yapan ve kamu hizmetinden yararlanan sivil toplum örgütlerinin (her türlü derneklerin, sendikaların, vakıfların, her tür meslek kuruluşlarının) kendilerinin yaptıkları ve yararlandıkları kamu hizmetlerine sahip çıkmaları, o kamu hizmetinden sorumlu olan resmi kuruluşlarla işbirliği yapmalarından geçmektedir. Bu işbirliği içine devleti ve toplumu yönetmek için kurulmuş olan siyasi partiler de sokulabilir.

3.2. Sonuç ve Öneriler

Bir makale sınırları içinde anlatılmaya çalışılan "katılımcı kamu yönetimi" modelinin uygulanabilmesi için, öncelikle ilgili kamu hizmetinden yararlanan ve o kamu hizmetini üreten sivil toplum örgütlerinin devreye sokulmadan olamayacağı sonucunun ortaya çıkmasını söyleyebiliriz. Çıkarılan bir başka sonuç da; "katılımcı kamu yönetimi"nin uygulanabilmesi için kamu hizmetini yerine getiren kamu görevlileri ile özel kuruluşlardaki meslek elemanlarının örgütlenmelerinin sağlanmasıdır.

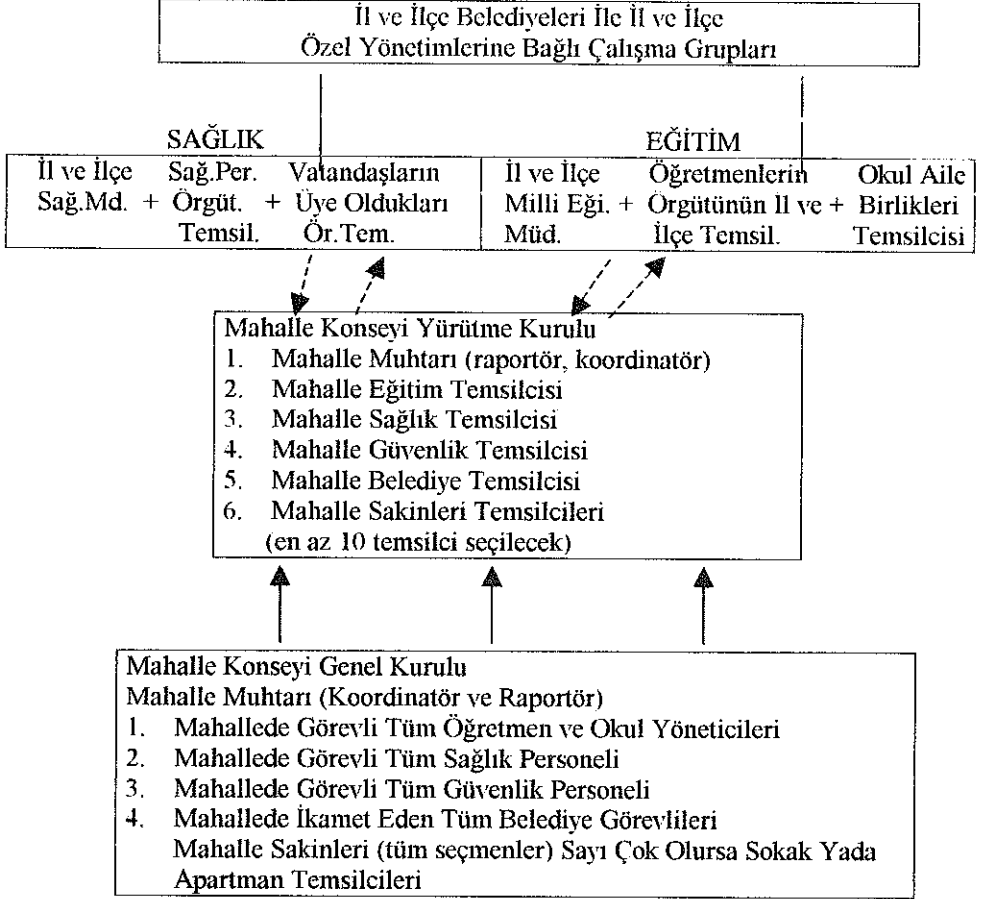
Makaleden çıkarılacak bir başka sonuç da; başda mülki idare amirleri olmak üzere tüm kamu yöneticilerinin, ayrıca dolaylı olarak kamu hizmeti yapan özel kuruluş yöneticilerinin (özel okulların, özel hastanelerin yöneticileri) katılımcı ve çoğulcu demokrasi ile "katılımcı kamu yönetimi" anlayışına inanmaları gerekir.

Bu sonuçlara bağlı olarak "katılımcı kamu yönetimi" modelinin yapılması ve işlevişine ilişkin aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Başda mülki idare amirleri olmak üzere tüm kamu yöneticileri, "katılımcı kamu yönetimi" katılımcı ve çoğulcu demokrasinin gerekleri, yararları, kamu hizmetlerinin esas sahiplerinin (maliyetini karşılayanların, hizmeti yüklenenlerin) kamu hizmetlerini üretenler ve tüketenler olduğu konusunda hazırlanmalıdır.
2. Kamu hizmetlerini üretenlerin ve tüketenlerin, sivil toplum örgütleri olarak (sendikalar, dernekler, vakıflar, her türlü meslek kuruluşları) örgütlenme önündeki engelleri kaldırılmalıdır.
3. Türkiye'nin yönetim yapısı yeniden düzenlenerek, merkezi yönetimin yetkisinde ve denetiminde olan sağlık, eğitim, kültür, çevre, alt yapı gibi bir çok kamu hizmeti yerel yönetimlere bırakılmalıdır. Merkezi yönetim sadece sınırlı olarak denetim, ağırlıklı olarak da koordinasyon görevi yürütebilir. Belki adalet, iç ve dış güvenlik, dış politika gibi hizmetler merkezi yönetimin yetkisinde bulunabilir.
4. Türkiye'nin yönetim yapısı yeniden belirlenirken, il özel yönetimlerine benzer yapıda "ilçe özel yönetimleri" oluşturularak, il ve ilçe merkezleri (belediye sınırları) dışındaki kamu hizmetleri il ve ilçe özel yönetimlerine, il ve ilçe merkezlerindeki de belediyelere bırakılmalıdır.

5. Oluşturulacak "ilçe özel yönetimi"nin yapısı, bu günkü il özel yönetiminin yapısı da değiştirilerek, il özel yönetiminin ve il genel meclisinin başkanı ya il genel meclisince ya da il genel meclisi üyelerinin seçimi sırasında ile bağlı köylerdeki seçmenlerce seçilmelidir. Aynı yapı, oluşturulacak olan "ilçe özel yönetimi" için geçerli olmalıdır. Böyle bir yapılanma ile aslında vali ve kaymakamlar güçsüzleştiriliyor gibi görünse de, zaten amacın merkezi yönetimin taşrada koordinasyon görevi olacağı belirtilmişti. Bu anlamda vali ve kaymakamlar, güvenlik ağırlıklı olmak üzere il ve ilçelerdeki kamu hizmetlerinin koordinatörü (orquestra şefi) konumunda olacaklardır.
6. Yerel yönetimlerin il ve ilçelerdeki en küçük birimleri olan mahalle muhtarlıkları güçlendirilerek, mahallede yaşayan tüm vatandaşların, muhtarın koordinatörlüğünde mahalleye götürülen kamu hizmetlerinin işleyişine, denetimine katılması sağlanmalıdır.
7. Mahalle düzeyinde oluşturulacak "mahalle komitelerine" mahalleye kamu hizmeti götüren kamu görevlileri ile o hizmetten yararlanan tüm vatandaşların ya da olabildiğince çok vatandaşın katılımı sağlanmalıdır.
8. Mahallelere getirilen ilgili kamu hizmeti mahalle düzeyinde tartışılıp, öneriler geliştirilerek raporlar halinde il ve ilçe düzeyinde oluşturulan il ve ilçe çalışma gruplarına oradan da belediyelere götürülmelidir.
9. İl ve ilçe merkezlerindeki kamu hizmetlerinden sorumlu olacak il ve ilçe belediyeleri bünyesinde (belediye meclisi ve encümeni dışında) çalışma grupları oluşturularak, bu çalışma grupları üçlü yapı içinde mahallelerden gelecek teklifleri, önerileri, eksiklikleri karara bağlayıp belediyelere aktarmalıdır.
10. Merkezi yönetimin yetki alanından çıkarılıp yerel yönetimlere devredilen kamu hizmetlerini yapacak kamu görevlilerinin istihdamı da il ve ilçe özel yönetimleriyle, il ve ilçe belediyelerine bırakılmalı, ayrıca başta büyükşehir belediye encümenleri olmak üzere belediye encümeni üyelerinin tümünü belediye meclisleri seçmelidir. Atanmış üye bulunmamalıdır.

KATILIMCI KAMU YÖNETİMİ ÖRGÜT MODELİ

Notlar:

1. Bu model tüm kamu hizmetleri için (güvenlik, alt yapı, kültür, çevre vb.) uygulanabilir.
2. Yürütme kurulu üyelerine genel kurul belirli süreler için (1 yada 2 yıl) seçecekler ve genel kurul adına görev yapacaktır.

KAYNAKLAR

- Çoker Ziya : Yönetim ve Siyaset, İstanbul 1996.
- Ergun Turgay : Kamu Yönetimine Giriş, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1988.
- Polatoğlu Aykut : Yönetim, A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1979.
- ----- : Yönetime Katılma, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1977.
- Öztekin Ali : Yönetim Bilimine Giriş, Turhan Kitabevi, Ankara 1997.
- Simon Herbert : Kamu Yönetimi, A.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1985 (Çeviren: Cemal Mihçioğlu)
- Simithburg Donald Thompson Victor
- Tortop Nuri : Yönetim Bilimi, Bifim Yayınları, Ankara 1988.
- Wilson James Q. : Bürokrasi Kamu Kuruluşları Neyi Niçin Yaparlar, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara 1996. (Çevirenler: Selçuk Yalçındağ, Doğan Canman, Yücel Ertekin
- Gözübüyük Şeref : Yönetim Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 1996.
- Varol Muharrem : Örgüt Sosyolojisine Giriş, A.Ü.İletişim Fakültesi Yayınları, Ankara 1993.